

PÁPA VÁROS POLGÁRMESTERE

8500 PÁPA, Fő u. 5.

Tel: 89/515-000

Fax: 89/515-083

E-mail: polgarmester@papa.hu

26

ELŐTERJESZTÉS
a Képviselőtestület 2018. március 6-i ülésére

Tárgy: Beszámoló Pápa város turizmusáról

Előadó: Dr. Áldozó Tamás polgármester
Boros Katalin ügyvezető

PÁPA VÁROS POLGÁRMESTERE

8500 PÁPA, Fő u. 5.

Tel: 89/515-000

Fax: 89/515-083

E-mail: polgarmester@papa.hu

A kezdetek, tendenciák és jövőkép a város turizmusában (2003-2017)

Tisztelt Képviselőtestület!

A helyi turizmusban való közreműködés nem tartozik az önkormányzatok kötelező feladatai közé. Mégis szerte az országban – a közműszolgáltatásokért viselt egyre kisebb felelősséget nem számítva – a gazdasági ágazatok közül a települések a legnagyobb aktivitást az idegenforgalom területén mutatják. Gyakran hangzik el vagy olvasható polgármesterektől az, hogy a turizmust településük szempontjából „kitörési pontnak” tekintik. Az elmúlt évtizedekben Magyarországon sok helyi kezdeményezés, számottevő erőforrás állt a turizmus fejlesztésének szolgálatába, az elért eredmények azonban nem minden esetben igazolták vissza a várakozásokat. A turizmus fogalmát többféleképpen értelmezhetjük, most használjuk azt, ami szerint a turizmus adott földrajzi területen mérhető többletfogyasztás, aminek a tárgya a helyben kínált termék és biztosított szolgáltatás, elfogyasztója pedig az a személy, akinek a jövedelme a hivatkozott földrajzi területen kívülről származik és állandó lakhatása is más településen (országban) van. A fogalomkísérlet egyben felveti azt a problémát is, hogy nehéz adott területen keletkezett bevételekből a turisztika világából érkezőt elkülöníteni (kempingparcella díja egyértelmű, jól elkülöníthető; fürdőbelépő jó esetben követhető, de vásárlás az üzletközpontban már értelmezhetetlen). A bevételek meghatározásának nehézségével még foglalkozunk.

Pápán az önkormányzat a turizmust soha nem kezelte „kitörési pontként”, hanem a helyi gazdaság olyan részeként, amelyben a város adottságai miatt indokolt az önkormányzat hangsúlyos szerepvállalása.

A helyi turizmus rendszerváltozás utáni történetét érdemes szakaszolni; az *első szakasz* a Várkertfürdő átadásáig tartott; a *második szakasz* a KDOP-forrásokból megvalósult fejlesztésekig (fürdőbővítés, Belváros rehabilitáció, az Esterházy-kastély főépületének megújítása), a *harmadik szakasz* pedig a TOP-projektek (zöld város I. és II., barna mezős fejlesztés) megvalósulásáig.

A helyi önkormányzat turizmus területén vállalt szerepének mindig több előfeltétele és célja van: előfeltétele először is az, hogy van *a szakma által visszaigazolt lehetőség, turisztikai potenciál* a településen, hogy van *vízió*, van ráfordítható *erőforrás* és lehetőleg *helyi konszenzuson* alapuló meggyőződés abban, hogy a szerepvállalás a közjót szolgálja; s nem utolsósorban van a szerepvállalás indokoltságát visszaigazoló *eredmény*.

A Várkertfürdő átadása előtti évek

Pápán a turizmusban az önkormányzat tudatos, stratégiai célokat is szem előtt tartó közreműködése a Várkertfürdő megépítésétől (2003) számítható. Természetesen 2003 előtt is szerepelt a város útikönyvekben, voltak turisztikai célként is értelmezhető látványosságai, azonban a legfőbb termék, ami az akkori ajánlatokban visszatérően olvasható, a *belvárosi séta*

volt; a Kékfestő Múzeum fenntartása bizonytalan volt, a tudományos gyűjtemények önmagukban nem szólítottak meg sok látogatót, az Esterházy-kastélynál a tető és a csapadékvíz-elvezetés rekonstrukciója ugyan az első Orbán-kormány idején megtörtént, ám az épületben a kápolnán kívül bemutatható tér nem állt rendelkezésre; fogadott vendégeket az Arany Griff, működött néhány további panzió és a Tourinform Iroda. A városi rendezvények – az Agrárexpót leszámítva – elsősorban helyi-regionális kitekintéssel szerveződtek.

Az ezredforduló környékén is világos volt, hogy a városnak vannak adottságai (a Belváros műemléképületei, bizonyos gyűjtemények, a rendelkezésre álló termálvíz, kiterjedt belterületi zöldövezetek, akkoriban egy vegetáló repülőtér, a Bakony közelsége, a középiskolai tananyagnak köszönhetően a református kollégium ismerete, az egykori malmok rekonstrukciójában rejlő lehetőségek, kulturális örökség), de ezek egyike sem unikális a maga nemében (mint például ahogy megismételhetetlen a hévízi tó, vagy a Dunakanyar, vagy a budai vár, vagy a Balaton). Abban biztosak voltunk, hogy van alapanyag, olyan alapanyag, amiből piacképes turisztikai termék fejleszthető, de bizonytalan volt, hogy a meglévő adottságok közül melyik az, amelyiknek a kidolgozásához erőforrás áll rendelkezésre vagy az erőforrás megszerezhető.

A Széchenyi Terv prioritásai között a magyarországi termálturizmus fejlesztése állt előkelő helyen, így a termálvíz hasznosítása tűnt célravezetőnek. Ösztönző peremfeltétel volt továbbá a meglévő vizes létesítmények (strand, uszoda) elkeserítő állapota, valamint a szigorodó szabályok (pl.: vízforgatás kötelezővé tétele) miatt előálló fejlesztési kényszer. Mindezek miatt a fürdőfejlesztés egyszerre szolgálhatta a helyi életminőség javítását és a turisztikai célokat is.

A Várkertfürdő átadása után

A közpénzből megvalósult fürdőfejlesztést, a Várkertfürdő felépítésének indokoltságát hamar visszaigazolta a magántőkéből készült Várkert Kemping, ami máig Magyarország legszínvonalasabb kempingje.

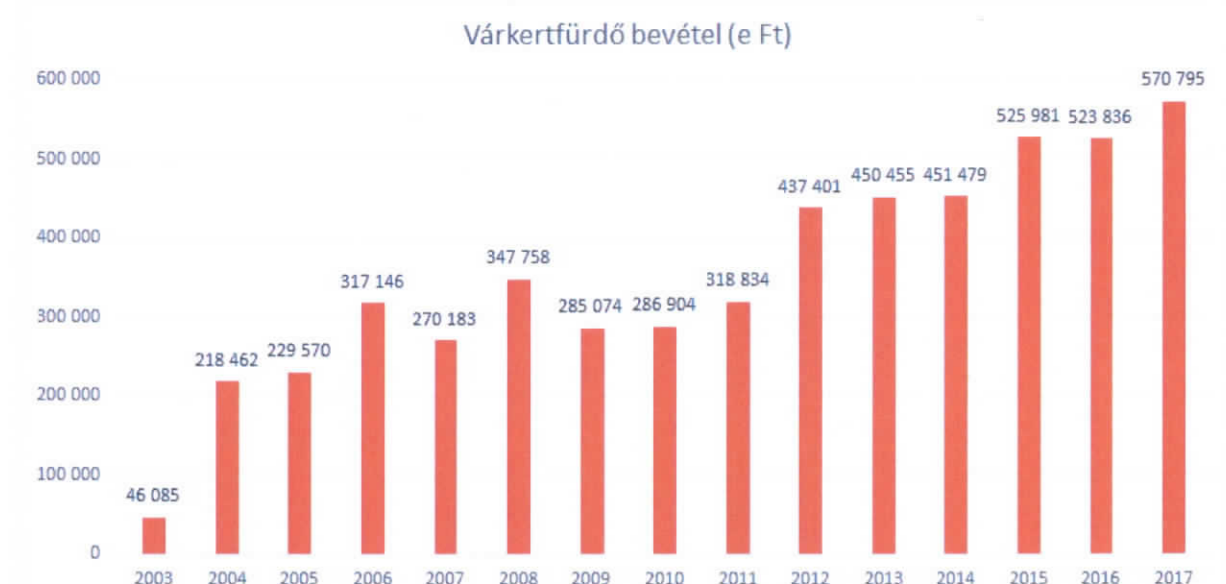
A Várkertfürdő és a kemping működésének kezdeti évei egyszerre mutatták meg a turizmusban rejlő lehetőségeket, de azonnal jelezték is azokat a fejlesztési irányokat, amerre tovább kellett haladni. A fürdő esetében a strandkapacitások bővítése, a gyógyászati szolgáltatások kialakítása, a gyógyvíz minősítés megszerzése, a piaci jelenlét tudatosítása, az apportált ingatlanvagyon menedzselése, a fürdő közeli szálláshelyek kialakításának ösztönzése, a fejlesztési célok elérése érdekében újabb külső források bevonása voltak a legsürgetőbb feladatok.

A Várkertfürdő átadását követő években hotel (Villa Classica, 2005) és további panziók épültek a városban. A minőségi szállás- és vendéglátóhelyek forgalma előbb stabilizálódott, majd minőségi szintet ugrott a SAC-program pápai megtelepedésével; előtérbe lépett a már addig is látható hivatásturizmus, ami máig is az egyik legnagyobb és jelentős részben ki nem elégített keresletet támasztja a helyi turizmusban.

Eredmények:

A Várkertfürdő vendégforgalma 2010-ben 236 ezer fő körül alakult, ez a 2004. évi csúcstól – 355461 fő – ugyan jelentősen elmaradt, de a magyarországi fürdők között még mindig tekintélyesnek számított. Az időszakban a létesítményt a hazai fürdők rangsorában a

PriceWaterhouseCoopers a 6. helyre sorolta. A Várkertfürdő működésének jelentős eredménye volt az önkormányzat által az óvodások, iskolások számára testnevelés óra keretében biztosított uszodalátogatás és úszásoktatás. A fő termék ebben az időszakban a nyári strandolás biztosítása volt, de már kezdtek kiépülni a gyógyászati szolgáltatások is. Az időszak végére az IFA-köteles vendégéjszakák száma – folyamatos növekedés eredményeképp - megközelítette a 30 ezret. A Várkert Kemping vendégforgalma ugyancsak egyenletesen emelkedett és mindvégig megőrizte a német-osztrák vendégek dominanciáját.

A KDOP-forrásokból megvalósult fejlesztések

A helyi turisztikai fejlesztések második nagy, látható szakasza 2009-10 körül kezdődött, legfőbb forrásai pedig – a norvég alaptól elnyert pénzen felül - az Európai Unióból a Közép-Dunántúli Operatív Programon keresztül érkező pályázati támogatások voltak. Két olyan

projektet sorolhatunk fel, amik a helyi életminőség javításán túl turisztikai célokat is, kettő olyat pedig, amik elsősorban turisztikai célokat szolgálnak. Az első kategóriába a Belváros rehabilitáció, a Fő tér átépítése és a Várkertfürdő gyógyászati épülettel és strandmedencékkel való bővítése tartozik (utóbbi esetben a pályázati forráshoz szükséges önrészt a megyei önkormányzat tökeemelése biztosította), míg a második kategóriában az Esterházy-kastély norvég alaptól történt és kiemelt projektként való rekonstrukcióját említhetjük.

Az Esterházy-kastély átadásával új termékek (kastélylátogatás, időszaki kiállítások, gyermekprogramok, rendezvények) értékesítését kezdtük meg a piacon. A meglévő attrakciók értékesítésének összehangolásában, a komplex termékek kialakításában jelentős tartalékok rejlenek. A forgalom extenzív növekedésének legnagyobb akadálya a szálláshelyek, elsősorban a Várkertfürdő környezetében kialakított szálláshelyek hiánya.

Eredmények:

Az önkormányzati fenntartásba vett Kékfestő Múzeum megújulása folyamatos, látogató száma emelkedik. (2010)

A Várkertfürdő strandkapacitásai kiegészültek egy 1000 m² alapterületű medencével, 200 m² alapterületű gyermekpancsolóval, ugró- és csúszdatoronnyal, valamint egy korszerű gyógyászati épülettel. (2011)

Az Esterházy-kastély átadásával az addigi termál- és hivatásturizmuson túl megerősödött a városlátogató turizmus; a kastély állandó programjai és időszaki kiállítása egyre nagyobb közönséget vonzanak. (2015)

A turisztikai kínálatban új szolgáltatások jelentek meg, pl.: bringóhintó kölcsönzés. A Várkertfürdő saját forrásból megvalósított fejlesztései a magasabb minőségű szolgáltatások környezetének megújulását célozták (uszodai szauna és szaunakert, Bambusz SPA wellnessközpont, koktélbár a strandon, termálfürdő szaunavilága). A Kékfestő Múzeum folyamatosan új programokat szervez. Ugyanakkor – annak ellenére, hogy a befektető sikeresen pályázott szállásfejlesztésre a KDOP kiírásán – nem épült meg az előkészített nagykapacitású szálloda a fürdő mellett.)

A 2017. esztendő eredményei számokban

*Esterházy-kastélyban értékesített belépők száma: 23.780 db

*Kékfestő Múzeum látogatóinak száma: 10.770 fő

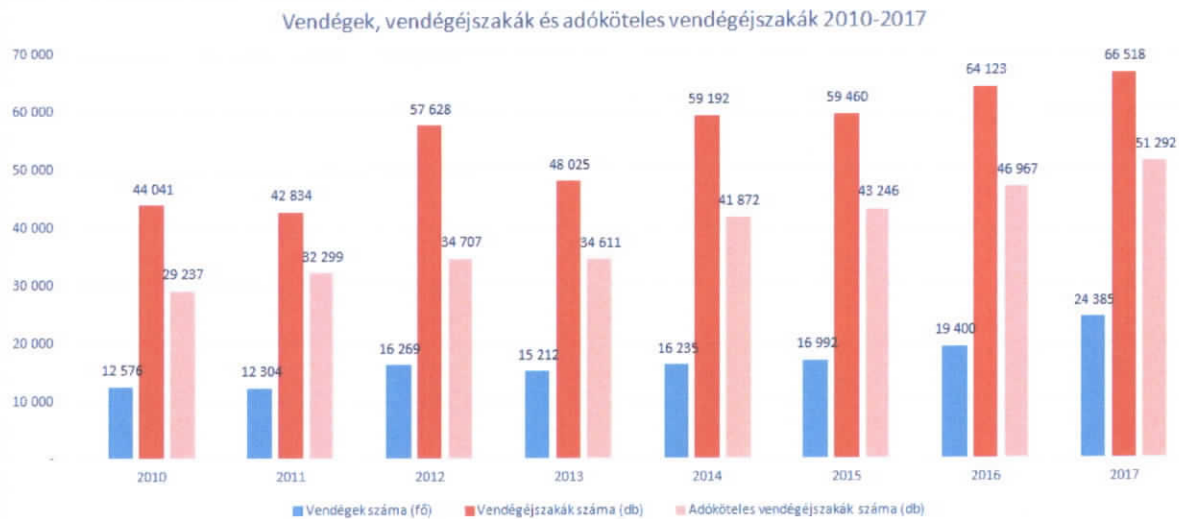
*Várkertfürdő vendégforgalma: 274.249 belépés

(Fő küldő települések: Győr (12.181 fő), Veszprém (7.415 fő), Ajka (4.105 fő), Várpalota (2.528 fő), Budapest (2.509 fő), Takácsi (2445 fő), Sárvár (2.093 fő), Székesfehérvár (1.460 fő), Zirc (1.346 fő), Tét (1.337 fő), Csorna (1.126 fő), Mosonmagyaróvár (1.026 fő), Győrszemere (811 fő), Vaszar (802 fő), Győrújbarát (748 fő), Mór (604 fő), Herend (601 fő), Tatabánya (537 fő), Balatonfüred (518 fő), Balatonszőlős (504 fő), Pannonhalma (441 fő), Csót (441 fő), Tapolca (416 fő), Gyarmat (405 fő), Celldömölk (390 fő) (A számok inkább csak az egyes települések közötti arányokat érzékeltetik, hisz nem áll rendelkezésre az összes belépő irányítószáma.

*Vendégéjszakák száma a városban: 66.518

*IFA-köteles vendégéjszakák száma: 51.292

*Tourinform Iroda ügyfélforgalma: 7.801 fő

Közelebb jövő: TOP-projektek, kastélykerítés, a Várkertfürdő megkezdett projektfejlesztése

A helyi turizmusipar legnagyobb szereplője továbbra is az önkormányzat. Vagy gazdasági társasági formában (Esterházy-kastély, Várkertfürdő), vagy intézményfenntartóként (Képfestő Múzeum) van jelen. A város közönsége szempontjából fontos, hogy először ez a szerepvállalás – miközben mérhető előnyöket hoz - fenntartható legyen, aztán pedig gazdasági eredménnyel is járjon. A turizmus mérhető előnyei egyértelműek: nőtt a város presztízse, munkahelyekben kifejezhető foglalkoztatottság-bővülést értünk el, számottevő adóbevételhez jut a költségvetés (a 2,4 milliárd forintra tervezett 2018. évi adóbevételek 4-5 százaléka származik közvetlenül vagy közvetetten a turizmusból. Amennyiben elfogadjuk azt, hogy hozzávetőleg 200 pápai munkahely működik a turizmus területén, akkor azt látjuk, hogy a munkavállalók kb. 1 százaléka az adóbevételek 4-5 százalékát „termeli meg”.) Az előkészített projekteknek köszönhetően megújulnak a város zöldterületei (Erzsébet liget, Külső- és Belső-Várkert), amelyek egyben a legértékesebb turisztikai attrakciók (Várkertfürdő és Esterházy-kastély) közvetlen környezetét is jelentik. A kastélykerítés és -kapu rekonstrukciója a városképet meghatározó látványelemmel gazdagítja a történelmi Belvárost. A közlekedésfejlesztési pályázatokban szereplő kerékpárút-építések- és rekonstrukciók ugyancsak szolgálnak turisztikai érdekeket is. A Várkertfürdő világos jövőképpel rendelkezik: folyamatosan készíti elő a szálláshelybővítést célzó projektjeit (apartmanházak építésének ösztönzése és a fürdő épületegyüttesébe ékelődő hotel tervezése és finanszírozási környezetének kialakítása), valamint azokat a beavatkozásait a meglévő medenceterekbe, amik a pihenőterek növekedését és önálló gyermekvilág kialakulását eredményezik. A református egyházkerület megújította és látogatóközponttá alakítja át a Fő utcai Ótemplomot; várhatóan olyan látogatókat hoz a városba, akiket mi a saját eszközszerünkkel nem tudunk megszólítani. Tavasszal elkészül a Bázisrepülőtér személyforgalmi terminálja; a hadgyakorlatok miatt Pápára érkező külföldi katonák a jövőben is többletkeresletet keltenek a helyi piacon. Tavasztól városnéző kisvonat közlekedik Pápan.

A turisztikai marketing a hagyományos eszközrendszerét (szórólapok, prospektusok, kiállítások) lecserélte, a digitális tartalmak fejlesztésében nagy feladataink vannak.

Várható eredmények:

A Várkertfürdőben előkészített szálláshely-fejlesztések – elsősorban a 49-51 szobás hotel – megvalósulása a fürdő vendégforgalmát a 300 ezres lélektani határ közelébe emeli; a vendégéjszakák száma – az időközben átadott új panziókkal is számolva – eléri a 100 ezret. A vendégéjszakák számának növekedése, az új attrakciók és a következetes városmarketing munka élénkíti a keresletet a már hagyományosnak számító látogatóhelyek – Esterházy-kastély, Kékfestő Múzeum - iránt is.

Jövőkép: a továbblépés lehetséges irányai

A kivitelezés és az előkészítés különböző fázisaiban lévő ismert projektjeink lezárása 2019 végére várható. A projektek lezárását követően a helyi turizmus új működési ciklusa kezdődik meg; a rákövetkező években önkormányzati forrás inkább csak a meglévő attrakciók értékesítésének támogatására, a folyamatos termékfejlesztésre, a városmarketing erősítésére jut. Közpénzből történő további beruházások csak közvetlenül átadott kormányzati források vagy pályázati lehetőségek esetén értelmezhetőek. Ugyanakkor a szálláshely-bővítés területén a jövőben is a magántőke szerepe a meghatározó.

Rendelkezésre álló forrás esetén a Zsinagóga és az Esterházy-kastély épületegyüttesének további rekonstrukciója (Váristálló, pincék), a Kékfestő Múzeum felújítása, a pápai irodalmi emlékhelyek bemutatása, az ipartörténeti emlékek megmentése és vitalizálása a kiemelt feladat. Előrelépést jelenthet a számos egyházi tulajdonban lévő épület (elsősorban templomok) megújítása, megfelelő előfeltételek mellett állami tulajdonú ingatlanok önkormányzati tulajdonba vétele és felújítása (pl. ferences kolostor).

Kitekintés: Kistérségi kapcsolatok

A város közvetlen környezete rendelkezik turisztikailag értelmezhető (elsősorban természeti) adottságokkal, ám a vadászturizmuson és a döbrönte Hasik Hotelen, valamint néhány további panzió (elsősorban Ganna, Marcalgergelyi) túl számottevő jövedelem termelésére nem képes. A növekedési potenciál a települések és a lehetséges szolgáltatók együttműködésében rejlik; önmagában egy-egy Árpád-kori (pl. Lovászpátona) vagy barokk templom (Ganna, Béb,) bármennyire szép is, bármekkora gondossággal válogatnak is össze egy-egy gyűjteményt a faluházakba, az magában fenntarthatatlan. Olyan szervezet, amelyik ezt az együttműködést ösztönözn tudja, jelenleg nincs. A kistérségi adottságok egyelőre inkább a pápai attrakciók addicionális potenciálját jelentik.

Kérem a Tisztelt Képviselőtestületet, hogy a beszámolót megtárgyalni, majd elfogadni szíveskedjen.

Pápa, 2018. 02. 26.

Dr. Áldozó Tamás
polgármester